

Протягом ХХ століття відбувся перехід від повного заперечення елементів розуму у тварин до визнання того факту, що у тварин існують зачатки мислення як самостійна форма когнітивної діяльності. Як підкреслює Л.В. Крушинський, особлива пристосувальна роль елементарної розумової діяльності тварин полягає в забезпеченні адаптивної реакції вже при першій зустрічі з новою ситуацією. Вважається, що елементарне мислення тварин споріднене з невербальним мисленням людини [1,14].

Отже, щоб жити в гармонії з тваринами, необхідно перш за все навчитися розуміти їхні поведінку, мову, способи одержання і передачі інформації. Але людина, відібравши з природи тих тварин, які корисні їй, весь свій розум, досвід і енергію спрямувала на примноження чисельності і підвищення продуктивності цих тварин, забуваючи “сигнальний код” тварин. Тому ми знову повинні повернутися до знань про комунікативну поведінку тварин, щоб зрозуміти їх. Відповідно, вивчення, розуміння, взаємодія з тваринами дозволять нам знайти шлях до усвідомлення власного життя, власної душі і жити в гармонії з собою і світом.

Література

1. Зорина З.А., Полетаева И.И. Элементарное мышление животных: Учеб. Пособие по ВНД и зоопсихологии. – М., 2003. – 319 с.
2. Коммуникации у животных / Биология для школьников – 2004. №2. – С. 2-9.
3. Литинецкий Изот ХХ век: ищем общий язык / Вокруг света. – 1973. - №8. – С. 42-47.
4. Шмидт П.Ю. Душевная жизнь животных и её исследование. – Гос. Издат., 1929. – 157 с.

МОРАЛЬНО-ЕТИЧНИЙ ТА МЕДИКО-САНІТАРНИЙ АСПЕКТИ БЕЗПРИТУЛЬНОСТІ СВІЙСЬКИХ ТВАРИН В НАСЕЛЕНИХ ПУНКТАХ

*Закалюжний В.М., Соколенко Т.С.
Полтавський ДПУ імені В.Г. Короленка*

Понад десятки тисяч років тому людина приручила перших тварин, бо домашні тварини були більш надійним джерелом їжі, ніж їхні дикі предки. Тварини ставали втіхою для людини. Минали століття, людське суспільство постійно розвивалося і збільшувалася кількість домашніх тварин. Та часто траплялося так, що з багатьох причин ці тварини опинялися на вулиці. На жаль, в наш час проблема безпритульності тварин досить актуальна. Тому, перш ніж взяти собі домашнього улюбленця, людина повинна добре поміркувати — чи справді це їй потрібно? Чи не станеться так, що чотириногий друг

раптово набридне?

Безпритульність свійських тварин може розглядатись в кількох аспектах, і в першу чергу, морально-етичному, психологічному та медико санітарному.

Утримання та догляд за свійськими тваринами сприяє формуванню в людини спостережливості, допитливості, поглиблює інтелект, виробляє систему трудових вмінь і навичок, розвиває доброзичливе та гуманне ставлення до „братів наших менших”.

На початку XXI століття факт безпритульності, бродяжництва домашніх тварин (серед яких домінують собаки та кішки) гостро стоїть на порядку денному навіть у високорозвинених країнах світу — США, Франції, Англії, Італії, Турції та інших [1,2].

Наприклад, кожен рік, відправляючись у відпустку, французи кидають напризволяще близько 400 тисяч собак і кішок. А в деяких регіонах США, Канади, Росії, України з'являється все більше вовкособак, які виступають дуже кмітливими, хитрими і ненажерливими хижаками, завдаючи значних збитків народному господарству [2].

Проблема взаємодії і спілкування сучасної людини з свійськими та декоративними тваринами протягом століть висвітлюється в художній літературі, публіцистиці, засобах масової інформації [2,3,4,5]. Звернемось до творів класиків вітчизняної літератури: Купрін О.І. — „Белый пудель”, „Ральф”, „Изумруд”; Чехов А.П. — „Каштанка”, „Белолобый”; Салтиков-Щедрін М.Є. — „Коняга”; Толстой Л.М. — „Холстомер”; Тургенев І.С. — „Муму”. Чудові прозові твори, які охоплюють морально-етичні аспекти спілкування людини і домашніх тварин вийшли з-під пера Г.М. Троепольського — „Белый Бим черное ухо” — та Г.П. Кримчука — „Одіссея нічийного хорта” і „Нащадок турів”; Джека Лондона — „Белый клык” і „Джерри-островитянин”.

Одному із класиків української літератури — М.М. Коцюбинському — належить вислів: „... за тривалий період життя поряд з людиною собака набула і дещо від людської душі”. Метерлінку належить афоризм: „Якби не було собаки, людина відчувала б себе одинокою”. А Фрідріх Енгельс в „Діалектиці природи” ставить поряд із собакою коня за його здатність сприймати мову людини [3].

Собаці відомого актора В.І. Качалова, красивому ердельтер'єру Джиму присвятив свій вірш Сергій Єсенін:

„Дай, Джим, на щаст'є лапу мне,
Такою лапу не видал я сроду.”

У англійців існує прислів'я: „Не кожна сім'я повинна мати гарного собаку, але кожна собака повинна мати гарний дім” [2].

В медико-санітарному розумінні безпритульність свійських тварин служить одним із джерел зараження людини рядом інфекційних та інвазійних захворювань. До найбільш небезпечних інфекційних антропоозонозів відносять сказ, при якому збудник передається через слину під час укусу хворими собаками і кішками. До небезпечних інвазійних антропоозонозів відносять

гельмінтози (ехінококоз, альвеококоз), арахнози (саркоптоз), протозоози (токсоплазмоз). Особливістю іншої групи антропозоозів паразитарної етіології (опісторхоз, дифілоботріоз, трихінельоз) виступає те, що людина не заражається ними безпосередньо від хворих тварин, однак ці тварини відіграють суттєву роль в збереженні інвазійного середовища в природі [1].

Щорічно комунально-санітарною службою в Україні здійснюється відлов та знищення біля 200 тисяч безпритульних собак і кішок [1].

З метою усунення негативних наслідків безпритульності свійських тварин можна запропонувати систему заходів:

господарям свійських тварин здійснювати планування потомства від своїх вихованців;

надмірну кількість потомства собак і кішок утилізувати цивілізованими методами відразу після їх народження;

господарям тварин, котрі в майбутньому не бажають отримувати потомство від кішок і собак, можна рекомендувати за допомогою ветеринарних спеціалістів проводити статеву стерилізацію тварин у віці 1,5–2 роки;

відловлених бездомних свійських тварин можливо використовувати у віваріях науково-дослідних та вищих навчальних закладів як піддослідні об'єкти;

відловлених безнаглядних тварин особливо цінних порід можливо утримувати в спеціальних притулках з подальшим навчанням і дресируванням та використанням в господарській діяльності людини (охоронна служба, цирк, зоопарк тощо).

Ми завжди повинні пам'ятати слова маленького хлопчика із повісті відомого письменника Антуана де Сент-Екзюпері „Маленький принц”: „Ми у відповіді за тих, кого приручили”.

Хто найкращий друг людини?

Віддає їй все життя,

І нізачо не покине,

Й з нею лине в небуття.

Чому ж може ця людина

Друга залишить свого?

В очі подивись тварині —

І відчуєш біль його!!!

(Г. Соколенко)

Література

1. Болезни собак и кошек / С.И. Братуха, И.С. Нагорный и др. — К.: Вища школа, 1989. — 255 с.
2. Корнеев Л.А. Слово о собаке. — М.: Мысль, 1989. — 253 с.
3. Рябинин Б.С. О любви к животному. — М.: Просвещение, 1966. — 380 с.
4. Старинович С. Собачья жизнь // Химия и жизнь, 1975. — №2. — С. 116–124.

5. Чернышев В. Бродячие собаки // Наука и жизнь, 1979. — №2. — С. 134–139.

ОСНОВИ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ В ТВАРИННИЦТВІ

*Сорока І.М., Титаренко В.П.
Полтавський ДПУ імені В.Г. Короленка*

Тваринництво – одна з найважливіших галузей сільського господарства. Збільшення об'єму виробництва продукції тваринництва і зниження її собівартості відбувається за рахунок розширення виробництва всіх галузей тваринництва, збільшення і зміцнення кормової бази, збагачення кормів високобілковими азотистими, вітамінними та іншими біологічно активними домішками, переведення тваринництва на нову основу шляхом спеціалізації втілення максимальної механізації і автоматизації виробничих процесів, особливо у сучасних фермерських господарствах та інше.

Науково технічний прогрес у тваринництві неможливий без дослідницької роботи .

При виборі теми дослідіу необхідно виходити з конкретних можливостей, умов і потреб базового господарства. Досліді з тваринами проводяться в період літньої навчально-виробничої практики, а також у навчальний період у позаурочний час. При цьому способі проведення досліджень складається графік чергування учнів, але обов'язково під контролем вчителя або спеціаліста даного господарства. Перед початком проведення з дослідів тваринами вчитель разом із спеціалістом із господарства ознайомлюють учнів з правилами особистої гігієни, зоогігієни і техніки безпеки під час роботи з тваринами і постійно здійснюють контроль за виконанням цих правил всіма учнями, які відвідують господарство.

Під час планування дослідів необхідно керуватися тим, що дослід повинен мати інтерес для учнів, бути їм пізнавальним за технікою виконання. Учитель разом з учнями попередньо опрацьовує наукову і навчально-методичну літературу з визначеної проблеми. Далі учитель разом з учнями складає план проведення дослідження за наведеною формою:

1. Назва теми дослідіу (назва повинна бути чіткою, короткою, відображати зміст теми, що досліджується).
2. Обґрунтування теми (зміст мотивів, доцільності проведення дослідіу).
3. Завдання дослідіу.
4. Методика проведення дослідіу (вказати найновішу методику, за якою вивчається досліджуване питання).
5. Обладнання, інструменти, матеріали, необхідні для проведення дослідіу (терези, посуд, лабораторне обладнання), корми (якщо досліді проводиться з годівлі), препарати (вітаміни, антибіотики, мінеральні речовини та ін.).